

**ISSUES IN THEORY AND METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES.
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

УДК 004:811.111:378.633

МЕТОДИ І ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

О. Г. ПОНОМАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: kseniaponomar74@ gmail.com
ORCID: 0000-0002-6672-818X

Анотація. *Позиція англійської мови в Україні та світі як лідируючого засобу міжнародного спілкування пов'язана, перш за все, зі стрімким розвитком високих інформаційних технологій, економіки, підписанням угод з ЄС. Це підсилює мотивацію студентів ЗВО щодо вивчення англійської мови як основної мови міждержавного спілкування, мови наукових досліджень, бізнесу, політики, торгівлі.*

Вивчаючи іноземну мову важко придумати щось нове. Однак за допомогою сучасних технологій можна збільшити ефективність вже відомих методів під час навчання студентів технічних спеціальностей.

Беззаперечним фактом є те, що наша держава потребує висококваліфікованих фахівців, здатних до встановлення ділових контактів та ділового співробітництва з іноземними партнерами, фахівців, які володіють іноземною мовою на професійному рівні, і все це повинно знаходити відображення в робочих навчальних програмах провідних ЗВО. Іноземна мова на сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але і запорукою успіху майбутньої успішної кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою неможливе без фундаментальної мовної підготовки у вищій школі. Викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати та використати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Адже раціональне і мотивоване використання методів навчання на практичних заняттях іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже «педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога».

Ключові слова: *заклад освіти, іноземна мова, інформаційно-комунікативні технології, метод навчання, особистість, професія*

Актуальність. В Україні та світі накопичено достатньо різноманітний педагогічний досвід щодо сприяння вивчення англійської мови та здобуття молоддю якісної освіти з необхідним рівнем володіння іноземною мовою, що в подальшому сприятиме досягненню соціальної мобільності молоді та затребуваності на ринку праці.

На сучасному етапі відбувається реформування навчального процесу у ЗВО України відповідно до загальноєвропейських вимог щодо якості освіти, а це інформатизація освітнього простору, налагодження вузами співпраці з європейським навчальними закладами в сфері навчальної, наукової діяльності та

© О. Г. Пономаренко

виробничої діяльності, студентські міжнародні обміни, можливість отримання другої вищої освіти і навчання за магістерськими програмами за кордоном. В умовах реформування вищої школи загалом, безсумнівно повинні мінятися також і освітні технології викладання іноземних мов. Метою навчання іноземної мови у вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, які дозволять реалізувати їх знання, вміння, навички для вирішення конкретних комунікативних завдань в реальних професійних життєвих ситуаціях [4].

Перш за все, студенти повинні бути підготовлені на основі якісного сучасного автентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті і роботі. Адже добрі знання англійської мови наразі є і будуть залишатися в подальшому одним з пріоритетних вимог роботодавців. У цьому сенсі саме на ЗВО покладається відповідальність в якісному забезпеченні студентів комплексом мовних знань, умінь, навичок, а це вимагає, в свою чергу, від навчального закладу створювати умови для підвищення кваліфікації своїх педагогічних працівників та забезпечити навчальні аудиторії належною матеріально-технічною базою [5, с.15].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених питанню сучасних тенденцій розвитку методів і технологій викладання іноземних мов у вищій школі у процесі вивчення іноземної мови, надає можливість стверджувати, що його вивчають різні фахівці Голубєва С. П., Косачова І., Нестерова Н. В., Петрова Л. П., Худайберганова Е., Гуліметова Б. М. та інші.

Метою статті є огляд сучасних тенденцій розвитку методів і технологій

викладання іноземних мов у вищій школі.

Методи дослідження: компаративний аналіз наукових джерел для вивчення стану проблеми, порівняння та зіставлення різних поглядів на неї, теоретичне узагальнення.

Результати. Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, застосування інформаційних і телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційні технології в навчанні іноземних мов, створення презентацій в програмі PowerPoint, використання ресурсів інтернету, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта).

Як відомо, метод навчання, виступає інструментом діяльності викладача для виконання основної функції – навчання, а його реалізація здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різних підходів і робочих технік, технологій. В свою чергу, прийоми навчання становлять сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню проміжної мети конкретного методу. На жаль, у викладацькій практиці викладачі іноземних мов часто застосовують перевірені часом стандартні навчальні методи. Вимоги ж до заняття іноземної мови з часом змінюються, розробляються новітні методи навчання [4].

На практичних заняттях з іноземної мови використовуються різні методи: лексико-граматичний, який є основою програми будь-якого навчального закладу. Відповідно до нього вивчення мови відбувається за допомогою розуміння граматичних правил, складання власних речень, вивчення

лексики, здійснення перекладу; занурення в мовне середовище. Перевага навчання таким методом виражається не тільки в оволодінні новою мовою, а й ознайомлення з культурою країни, особливостями життя, розумінням світогляду громадян; комунікативний метод, зміст якого полягає у взаємодії з людьми, використовуючи свої знання. Правильно побудована програма дає швидкі і ефективні результати, тож даний метод дуже популярний. Один із способів – використання автентичних аудіо та відеокурсів. Студенти вчать техніці спілкування, опановують мовним етикетом, вчать бути мовними партнерами, тобто вдосконалюють комунікативні навички через спілкування іноземною мовою; аудіо-лінгвістичний метод, в якому використовується прослуховування аудіозаписів носіїв мови. При цьому запам'ятовуються не тільки слова, а й інтонація вимови слів. Даний метод дуже ефективний коли навчання відбувається за професійно спрямованими підручниками наповненими аудіо записами. Відповідно до граматико-перекладацького методу, оволодіння мовою базується на оволодінні граматикою і словником. Певні граматичні конструкції слід відшліфувати на професійно зорієнтованих текстах [4].

Технологія інтегрованого навчання є основоположною на заняттях, особливо коли вивчається англійська мова професійного спрямування. Інтегровані заняття не відрізняються від традиційних за типами та формами. Це заняття формування навичок і вмінь, їх розвитку, застосування на практиці вивчаючи профільні дисципліни і заняття контролю та перевірки. Різниця в тому, що всі типи і форми інтегрованих занять містять досить великий

інформаційний блок на самому занятті чи на виконання самостійної роботи [3].

Технологія інтегрованого навчання дозволяє зробити процес вивчення англійської мови більш ефективним. На мою думку, будуть ефективними наступні методи.

Метод проектів. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному просторі. Працюючи над проектом, молоді люди розуміють, для чого вони вивчають нові слова і граматичні явища, де і як вони можуть ці знання застосувати. Завдання викладача – організувати самостійно-пізнавальну діяльність кожного студента в ході роботи над проектом.

Наприклад, працюючи над темою «Specifications» була запланована робота по вивченню основних технічних характеристик певного об'єкта, яка поступово розгорталась і наповнювалась змістом. На цю роботу було відведено 4 практичні заняття. Після введення нової лексики студентам було запропоновано розбити її по підтемах з певними підзаголовками: «Specifications of a bridge», «Machinery Specifications», «Materials», «Properties» і підготувати проект по одній з цих тем. Таким чином було опрацьовано і розглянуто всі аспекти даної теми [3].

Далі студенти об'єдналися в групи, в кожній з яких були розподілені наступні ролі: хтось розподіляв пошук інформації, хтось стежив за активністю в групі, хтось відстежував культуру спілкування і взаємодопомогу всередині групи. На кожному занятті під час формування тих чи інших мовних навичок (говоріння, аудіювання, читання, письма) пов'язувалося з відповідними аспектами проекту, поступово підводячи студентів групи А1

1802 до узагальнюючого проекту. Під час роботи над проектом хлопці використовували не тільки ту інформацію, яка була подана в підручнику Technical English, але й знаходили інформацію, яка викладалася на профільних предметах, англійською мовою. При такому перетині предметних областей в студентів формувалося цілісне бачення теми, що вивчається. Вони переглядали відеоматеріали і читали спеціальні технічні журнали, слухали новини в пошуках прикладів дотичних до даної тематики, а потім обмінювалися отриманою інформацією.

Змагання між групами не було, тому що всі працювали над одним спільним проектом. З самого початку студенти були зорієнтовані на те, що підсумкова оцінка буде залежати від зусиль кожного. На заключному занятті хлопці, захищаючи свій власний проект, зачіпали всі сторони теми, що розглядалася. Вони також доводили необхідність тієї чи іншої ілюстрації в проекті. У підсумку з найкращих ілюстрацій був складений загальний плакат, на якому було висвітлено ключові моменти даної теми.

Базовим методом при розробці проекту є метод навчання у співпраці. Добре, якщо в групі студенти з однаковою підготовкою, але, як правило, вони приходять до ЗВО з різним ступенем підготовленості. Сильний студент швидко засвоює новий матеріал і не допускає помилок у виконанні завдання, це означає, що він навчився його виконувати, і йому додаткова практика не потрібна. У той час, коли слабкому студентові потрібні і допомога і час [3].

Після першого досвіду використання методу навчання у співробітництві, стало очевидно, що хлопці стали активніші. Слабші студенти відчули впевненість у власних

силах. Вони усвідомили свою значимість, що від їх зусиль залежить успіх всієї групи. Отримана в результаті позитивна оцінка стала результатом зусиль кожного студента і посприяла стимулом до подальшої співпраці та навчання взагалі і відповідно підвищила мотивацію донавчання.

Дуже ефективним, безсумнівно, є використання на уроках іноземних мов інформаційних технологій, що підвищує мотивацію і пізнавальну активність студентів, розширює їх кругозір. Ефективним засобом реалізації різнорівневого підходу та індивідуалізації навчання іноземних мов є використання електронних навчальних посібників, що характеризуються більшою інтер-активністю, а також містять інтерактивні ігри, анімацію, що допомагає вирішити проблему мотивації: цікавість, різноманітність завдань, зміна видів діяльності, внесення елементів творчості – все це сприяє оптимізації навчального процесу [2].

Дуже актуальним на заняттях з англійської мови є застосування комп'ютерних презентацій в навчальному процесі, що дозволяє інтенсифікувати засвоєння навчального матеріалу студентами і проводити заняття на якісно новому рівні. Також ефективним видом діяльності є підготування презентаційної доповіді за темою, що вивчається самим студентом, що дає змогу більш детально засвоїти матеріал [1].

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Візуальна насиченість навчального матеріалу робить його яскравим, переконливим і сприяє інтенсифікації процесу його засвоєння. Використання сучасних інформаційних технологій дозволить акцентувати увагу на значущих моментах інформації, що

подається, особливо під час вивчення професійно зорієнтованих тем.

Маючи таку можливість, як інтерактивність, використання аудіо та відеоматеріалів, комп'ютерних презентацій, проектні роботи дозволяють ефективно адаптувати навчальний матеріал під особливості студентів. Посилення інтерактивності призводить до більш інтенсивної участі в процесі навчання самого студента, що сприяє підвищенню ефективності сприйняття і запам'ятовування навчального матеріалу. Якщо матеріал заняття містить велику кількість ілюстративного матеріалу, застосовуються різно-

манітні технології – це дозволить істотно підвищити ефективність заняття.

Сучасні інформаційні технології не замінюють викладача на занятті англійської мови, а є ефективним помічником, що дозволяє підвищити якість навчання і ефективність контролю. Застосування інформаційних технологій – це один з ефективних способів організації навчального процесу. Щодо реалій нового тисячоліття, використання досягнень інформаційних технологій, хоч і проблематичне, але необхідне.

Список використаних джерел

1. Голубева С. П. Использование компьютерных презентаций на уроках английского языка. Английский язык. 2006. №12 (1 сентября) С. 17-25.

2. Косачёва И., Косачёва Ю. Использование аутентичных видеокурсов в обучении английскому языку. Английский язык. 2006. №3 (1 сентября) С. 19-26.

3. Нестерова Н. В. Информационные технологии в обучении английскому языку. Москва: Изд-во Иностранные языки в школе. 2005. №8 С. 18-25.

4. Худайберганаева Э., Гулиметова Б. М. Современные методы и технологии преподавания иностранных языков в высшей школе. Филология и лингвистика в современном обществе: материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Москва, июнь 2016 г.). Москва: Буки-Веди, 2016. С. 94-97.

5. Шинкарук В.Д. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України. // Науково-практичне видання «Вища школа» Вип. 5, 2007. С. 3-16.

na urokah angliyskogo yazyka [Using computer presentations in English lessons]. Collection of Scientific Papers, 12, 17-25.

2. Kosacheva, I, Kosacheva, Yu. (2006). Ispolzovanie autentichnyh videokursov v izuchenii angliyskomu yazyku [The use of authentic video courses in teaching English]. Collection of Scientific Papers, 3, 19-26.

3. Nesterova, N.V. (2005). Informatsionnye tehnologii v obuchenii angliyskomu yazyku [Information technology in teaching English]. Collection of Scientific Papers, 8, 18-25.

4. Hudayberganova, E., Hulimetova, B. (2016). Sovremennye metody i tehnologii prepodavania inostrannyh yazykov v vysshey shkolie [Modern foreign approaches, ideas and concepts of continuous education]. Collection of Scientific Papers, 2, 94-97.

5. Shynkaruk, V.D. Osnovni napriamy modernizatsii struktury vyshchoi osvity Ukrainy [The main directions of modernization of the structure of higher education in Ukraine.] Scientific and practical edition "Higher school". 5, 2007. pp. 3-16.

References

1. Golubeva, S. P. (2006). Ispolzovanie kompyuternyh prezentatsiy

**METHODS AND TECHNOLOGIES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES
IN HIGHER SCHOOL**

O.G. Ponomarenko

Abstract. *The position of the English language in Ukraine and the world as the leading means of international communication is associated primarily with the rapid development of high information technologies, the economy, and the signing of agreements with the EU. This strengthens the motivation of students to learn English as the main language of interstate communication, the language of scientific research, business, politics, and trade.*

Studying a foreign language is hard to come up something new. However, with the help of modern technologies, it is possible to increase the efficiency of already known methods in teaching students of technical specialties.

The undoubted fact is that our state needs highly qualified specialists who are capable of establishing business contacts and business cooperation with foreign partners, professionals who speak a foreign language at a professional level, and all of this should be reflected in the working curricula of leading educational establishment. Today, a foreign language is not just a part of the culture of a certain nation, but also the key to the success of students' future successful careers. Achieving a high level of proficiency in a foreign language is impossible without fundamental language training in higher education. It is important for a teacher to know the newest methods of teaching a foreign language, special teaching techniques and techniques in order to optimally select and use one or another teaching method in accordance with the level of knowledge, needs and interests of students. After all, a rational and motivated use of teaching methods in practical classes of a foreign language requires a creative approach on the part of the teacher, because "pedagogy is science and art at the same time, therefore, the approach to the choice of teaching methods should be based on the creativity of the teacher."

Keywords: *institution of education, foreign language, information and communication technologies, teaching method, personality, profession*